

УДК 336.02:336.1: 336.6

Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 9 грудня 2021 р., м. Кропивницький. – К.: «Ексклюзив-Систем», 2021. - 141 с.

Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, практиків

Редакційна колегія: **Левченко О.М.**, д.е.н., проф., **Шалімова Н.С.**, д.е.н., проф., **Сибірцев В.В.**, д.е.н., доц., **Базиліук А.В.**, д.е.н., проф., **Ковальчук К.Ф.**, д.е.н., проф., **Загреба І.Л.**, к.е.н., доц., **Попов В.М.**, к.е.н., доц. (*відп.секретар*), **Петренко Л.М.**, асист. (*техн.редактор*)

Представлені матеріали є результатами досліджень науковців та практиків з проблем фінансово-кредитного регулювання розвитку економіки та соціальної сфери. До збірника ввійшли тези доповідей, що розкривають проблеми сучасної фінансової науки та практики: розробки методів реалізації фінансової політики держави; фінансово-аналітичного забезпечення, податкового регулювання і страхового захисту суб'єктів підприємницької діяльності; напрямів реформування фінансів соціальної сфери та системи соціального забезпечення; оцінки впливу глобалізації економіки на розвиток фінансів; сучасних проблем обліку, аудиту та оподаткування; розвитку новітніх інформаційних технологій у фінансах.

ISBN 978-617-7942-19-0

Рекомендовано до друку Вченою радою Центральноукраїнського національного технічного університету (протокол № 5 від 20 грудня 2021 року)

Матеріали публікуються у авторській редакції.

За підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та іншої інформації несуть особисту відповідальність автори тез доповідей. Редакція може приймати рішення про публікацію статті в порядку обговорення, не поділяючи точки зору автора.

© Автори, 2021

© Центральноукраїнський національний технічний університет, 2021

Tushkova Valeriia
Studentka grupy FS-19
Petrenko Larysa
asystent wydziału finansów, bankowości i ubezpieczeń
Centralnoukraiński Narodowy Uniwersytet Techniczny
m. Kropywnycki, Ukraina

WYKORZYSTANIE DOŚWIADCZENIE BANKA LEHMAN BROTHERS W ZAPOBIEGANIU KRYZYSOM FINANSOWYM

Upadek amerykańskiego banku inwestycyjnego Lehman Brothers trzynaste lat temu wywołał jeden z najpoważniejszych kryzysów finansowych i gospodarczych stulecia.

Celem badania jest usystematyzowanie przyczyn i skutków wywołanych przez bankructwo Lehman Brithers w celu zapobiegania kryzysom finansowym.

15 września 2008 roku wraz z ogłoszeniem bankructwa Lehman Brothers zakończyła się 158-letnia historia banku, który przetrwał rewolucję przemysłową oraz dwie wojny światowe. Kryzys na Wall Street spowodował załamanie rynków na całym świecie i uwidoczniała się pełna skala „bańki finansowej”, która powstała na rynku w wyniku deregulacji rynków finansowych i zbyt agresywnej polityki pieniężnej banków [1].

Po tym, jak rząd USA odmówił wsparcia państwowego dla instytucji finansowej w kryzysie, rynek kredytów dosłownie spięty wzajemną nieufnością i nawet banki, które nie miały nic wspólnego z udzielaniem kredytów na nieruchomości, miały problemy z płynnością. Ze Stanów Zjednoczonych kryzys finansowy rozprzestrzenił się na inne kraje i wkrótce przekształcił się w prawdziwą globalną burzę gospodarczą.

Wyniki pierwszego roku po kryzysie finansowym były szokujące: w samych Stanach Zjednoczonych najgłębsza od 80 lat recesja doprowadziła do utraty prawie siedmiu milionów miejsc pracy. Na całym świecie ponad 26 bilionów dolarów oszczędności zniknęło z giełd bez śladu, a prawie taką samą kwotę musieli zapłacić podatnicy w Stanach Zjednoczonych i krajach europejskich, aby uniknąć nowej, większej katastrofy [1].

Upadłość Lehman Brothers, jednego z największych banków w USA, którego długi wynosiły 613 miliardów dolarów, budziła wątpliwości co do możliwości dokonywania płatności przez firmy ubezpieczające od ryzyka kredytowanego bankructwa (Credit Default Swaps) [3, s.. 165]. Doprowadziło to do kryzysu samego instrumentu CDS i gwałtownego wzrostu ryzyka ubezpieczeniowego, co spowodowało kryzys zaufania między bankami i gwałtowny wzrost oprocentowania kredytów, co szczególnie silnie wpłynęło na rozwijające się rynki kredytowe, w tym na krajowy.

Kryzys finansowy z 2008 roku nauczył banki centralne, które prawie nie miały miejsca na tradycyjne łagodzenie polityki pieniężnej poprzez obniżanie kluczowych stóp procentowych przed pandemią, do stosowania niekonwencjonalnych narzędzi polityki pieniężnej. W odpowiedzi na rozprzestrzenianie się pandemii regulatorzy, którzy wciąż mogli obniżać stopy procentowe, zrobili to i zwrócili się w stronę szeroko

stosowanego od czasu kryzysu z 2008 r. mechanizmu luzowania ilościowego, który pozwala zapewnić gospodarce dodatkową płynność i ograniczyć stawki rynkowe poprzez skupowanie obligacje rządowe, hipoteczne i korporacyjne. W marcu banki centralne uzupełniły te środki o nowe – prawie nieoprocentowane kredyty dla małych i średnich przedsiębiorstw, którym grozi masowa samolikwidacja.

Banki centralne w krajach rozwiniętych nadal wspierają popyt, łagodząc warunki finansowe i udzielając kredytów gospodarce realnej, radzi MFW. Banki centralne gospodarki wschodzącej mają trudniejsze zadanie poradzenia sobie z odpływem kapitału, dewaluacją i wstrząsami na rynkach towarowych, które oprócz tradycyjnych instrumentów monetarnych będą potrzebowały innego (również sprawdzonego) narzędzia – interwencji na rynku walutowym, wierzby fundusz. Bank Światowy wzywa regulatorów do natychmiastowej reakcji poprzez obniżenie stóp procentowych, zapewnienie dodatkowej płynności, zapewnienie stabilności finansowej i zrobienie wszystkiego, aby wspierać gospodarkę.

Amerykańskie doświadczenie ratowania gospodarki, kiedy po upadku Lehman Brothers państwo wybiórczo pomagało poszczególnym tonącym, ignorując innych, niektórzy ekonomiści nazwali rabunkiem podatników. Bodźce fiskalne łagodzą skutki kryzysów, ale muszą być szybkie i ukierunkowane, napisał MFW w 2008 roku.

W marcu 2020 r. MFW i Bank Światowy, biorąc pod uwagę doświadczenia z 2008 r., wezwały rządy do zupełnie innego bodźca fiskalnego, mającego na celu zwiększenie wydatków we wszystkich obszarach najbardziej potrzebujących środków: opieka zdrowotna, pomoc ludziom i zatrzymanym przedsiębiorstwom, m.in. obniżki podatków i bezpośrednie płatności gotówkowe ludziom.

Większość ekonomistów nalega, aby nie skąpić wsparcia fiskalnego i monetarnego. W 2008 roku wielkość zachęt w krajach rozwiniętych była wielokrotnie mniejsza niż w krajach rozwijających się: w krajach rozwiniętych średnio około 3,4% PKB, natomiast w krajach regionu Azji i Pacyfiku - 9,1%. , w tym 12,7% w Chinach [2].

W efekcie kraje rozwijające się szybko odbudowały swoje gospodarki i poradziły sobie z bezrobociem, a w krajach rozwiniętych wyjście z kryzysu opóźniło się - obliczyli ekonomiści z Międzynarodowego Instytutu Badań Pracy MOP i Komisji Europejskiej.

Wnioski, które otrzymaliśmy w wyniku kryzysu są bardzo proste. Organy regulacyjne powinny być regulowane, a nie delegowane. Firmy finansowe powinny poprawić zarządzanie ryzykiem i pozwolić organom regulacyjnym na kontrolowanie tych innowacji.

Literatura:

1. V chem mudrost predotvrashcheniya krizisov. Opyt Turtsyy [What is the wisdom of crisis prevention. Turkey experience] Retrieved from: <https://finance.liga.net/ekonomika/opinion/v-chem-mudrost-predotvrascheniya-krizisov-opyt-turtsii> [in Russian].
2. Shokova mozhlyvist [Shock opportunity] Retrieved from: <https://econs.online/articles/ekonomika/shokovaya-vozmozhnost/> [in Ukrainian].
3. YUdina, I.N. (2009) Prichiny bankovskih krizisov i povedenie gosudarstva [Causes of banking crises and state behavior] Eko, Moskva pp. 163 –171 [in Russian].